

KOČOVCE

Základná škola s materskou školou, Kočovce 380, 916 31 Kočovce

ŠKOLSKÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM

Základná škola

Príloha č. 5

Finančná gramotnosť

Kočovce, 18. september 2017

Úvod

Východiskovým dokumentom pre zapracovanie finančnej gramotnosti do školských vzdelávacích programov a do vyučovania je Národný štandard finančnej gramotnosti verzia 1.2. (ďalej len „NŠFG“).

Aktualizovaná verzia NŠFG poskytuje návrh programu a hodnotiaci rámec určený zriaďovateľom škôl, učiteľom, tvorcom školských vzdelávacích programov, autorom metodických materiálov.

NŠFG vymedzuje šírku poznatkov, zručností a skúseností v oblasti finančného vzdelávania a manažmentu osobných financií. NŠFG naznačuje, akými poznatkami, zručnosťami a skúsenosťami musia pedagogickí zamestnanci a žiaci disponovať, aby mohli nepretržite rozširovať svoje vedomosti o osobných financiách podľa toho, ako sa budú meniť ich zodpovednosti a príležitosti.

NŠFG popisuje minimálne požiadavky na finančné, ekonomické a právne vzdelávanie žiakov prostredníctvom osvojených kompetencií. Jednotlivé témy sú rozpísané do čiastkových kompetencií. Tieto čiastkové kompetencie sú popísané na troch úrovniach, pričom na týchto úrovniach sú opísané poznatky, zručnosti a skúsenosti, ktoré by mali byť žiaci schopní preukázať.

- Prvá úroveň je určená pre žiakov prvého stupňa základnej školy.
- Druhá úroveň predstavuje požiadavky na žiakov druhého stupňa základnej školy.

Je dôležité, aby sa s NŠFG oboznámil každý učiteľ, čím získa ucelenú predstavu o tom, čo má žiak počas svojho vzdelávania na základnej dosiahnuť v oblasti finančnej gramotnosti.

Pre úspešnú realizáciu vzdelávania v oblasti finančnej gramotnosti je najdôležitejšie porozumenie podstate finančnej gramotnosti. NŠFG definuje finančnú gramotnosť ako „schopnosť využívať poznatky, zručnosti a skúsenosti na efektívne riadenie vlastných finančných zdrojov s cieľom zaistiť celoživotné finančné zabezpečenie seba a svojej domácnosti.“ PISA definuje finančnú gramotnosť ako znalosť a pochopenie finančných pojmov a rizík; sú to schopnosti, motivácia a sebadôvera využívať získané vedomosti za účelom vykonávania efektívnych rozhodnutí v celom rade finančných súvislostí s cieľom zlepšiť finančnú situáciu jednotlivca i spoločnosti, a tým im umožniť účasť na ekonomickom dianí.

Ak učiteľ pochopí, čo finančná gramotnosť je, bude sa vedieť lepšie rozhodnúť, ako ju bude v škole realizovať vo vzdelávaní, do akých predmetov ju začlení a aké metódy vo výučbe bude uplatňovať.

Finančná gramotnosť má charakter prierezovej témy a jej zapracovanie predpokladá tímovú spoluprácu učiteľov.

Pri začleňovaní finančnej gramotnosti do výchovno-vzdelávacieho procesu je uplatníme dva prístupy:

- a) začleníme ju do jednotlivých predmetov 1. – 9. ročníka, uplatníme medzipredmetové vzťahy,
- b) vytvoríme samostatný predmet „Viac ako peniaze“ v 9. ročníku

1. Zapracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti do školského vzdelávacieho programu pre prvý stupeň základnej školy

<p>Téma 1: Finančná zodpovednosť spotrebiteľov</p>		
<p>Celková kompetencia: Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov v osobných financiách.</p>		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 1	Predmet, ročník (1.-4.), téma
1. Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach.	Uviesť jednoduché príklady, ako sa môžu osobné informácie/údaje dostať k nepovolaným osobám. Opísať možné dôsledky odhalenia vybraných osobných informácií.	IFV4 – Informácie okolo nás: Zábava v počítači
2. Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.	Uviesť príklady možností na vrátenie výrobkov v rôznych typoch obchodov (napr. elektronické, kamenné). Jednoducho opísať základné práva spotrebiteľov.	ETV4 – Práva dieťaťa v slovenskom právnom poriadku
3. Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.	Nenachádza sa na úrovni 1.	Nenachádza sa na úrovni 1.
4. Posúdiť význam boja proti korupcii,	Navrhnuť spôsoby riešenia finančných situácií, v ktorých sa stretne s klamstvom, podvodom,	ETV2 - Iniciatíva vo vzťahu k iným

podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí.	nečestným správaním.	SJL3 – Ľudová rozprávka SJL3 –Príslovie a porekadlo
--	----------------------	--

Téma 2: Plánovanie, príjem a práca		
Celková kompetencia: Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu. Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 1	Predmet, ročník (1.-4.), téma
1. Identifikovať zdroje osobných príjmov	Opísať, čo sú osobné príjmy človeka.	MAT3 – Vytváranie tabuliek z údajov získaných žiakmi ETV3 – Podelenie sa, darovanie v rámci rodiny
2. Vypracovať finančný plán	Roztriediť príjmy do domácnosti a výdavky na domácnosť.	MAT3 – Zoznámenie sa s kalkulačkou a jej displejom
3. Vysvetliť daňový a odvodový systém	Nenachádza sa na úrovni 1.	Nenachádza sa na úrovni 1.
4. Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania	Nenachádza sa na úrovni 1.	Nenachádza sa na úrovni 1.

<p>Téma 3: Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov</p>		
<p>Celková kompetencia: Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny</p>		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 1	Predmet, ročník (1.-4.), téma
1. Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby.	Pomenovať osobné, rodinné a spoločenské potreby. Vysvetliť vzťah ľudská práca – peniaze. Vymedziť situácie, kedy si človek predmety nakupuje a kedy si ich požičiava.	VLA3 – Poznávame dejiny Slovenska: časové súvislosti ETV3 - Význam hodnoty nemateriálnej pomoci a darov
2. Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.	Zoradiť osobné želania/potreby podľa ich dôležitosti. Stanoviť si merateľné krátkodobé finančné ciele.	MAT4 – Riešenie slovných úloh na násobenie a delenie MAT4 – Nepriamo sformulované slovné úlohy
3. Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.	Porovnať ceny rovnakého alebo podobného výrobku a/alebo služby v dvoch rôznych obchodoch. Uplatniť zodpovedné rozhodovanie pri nákupe, primerane veku.	MAT2 – Slovné úlohy MAT2 – Výroky a tvrdenia
4. Popísať používanie rôznych metód platenia.	Opísať, za čo všetko sa v domácnosti platí. Vysvetliť používanie peňazí v bežných situáciách (hotovostná a bezhotovostná forma peňazí).	MAT1 – Riešenie aplikačných úloh a úloh rozvíjajúcich špecifické matematické myslenie ETV3 – Pomoc, darovanie, delenie sa v rámci rodiny MAT4 – Riešenie slovných úloh

Téma 4: Úver a dlh		
Celková kompetencia: Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 1	Predmet, ročník (1.-4.), téma
1. Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov.	Zdôvodniť voľbu nákupu alebo služby alebo požičania si predmetu.	SJL2 – Prosba, želanie SJL3 – HJ Reklama MAT4 – Riešenie aplikačných úloh: Propedeutika pravdivých a nepravdivých výrokov
2. Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov.	Vysvetliť, že peniaze sa dajú požičať vo finančných inštitúciách.	SJL3 - Inzerát
3. Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.	Vysvetliť, čo môže nastať pri požičiavaní si cenných predmetov alebo peňazí.	ETV3 - Čo by som porozprával o našej škole priateľovi zo zahraničia

Téma 5: Sporenie a investovanie		
Celková kompetencia: Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 1	Predmet, ročník (1.-4.), téma
1. Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite	Opísať, ako a prečo človek môže sporiť.	MAT1 – Propedeutika vzťahu medzi sčítaním a odčítaním MAT2 – Určovanie počtu
2. Zhodnotiť investičné alternatívy	Nenachádza sa na úrovni 1.	Nenachádza sa na úrovni 1.

Téma 6: Riadenie rizika a poistenie		
Celková kompetencia: Používanie primeraných stratégií riadenia rizík		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 1	Predmet, ročník (1.-4.), téma
1. Vysvetliť pojem riziko a pojem	Uviesť príklady rizík, ktorým môžu čeliť jednotlivci a domácnosti.	MAT4 – Sčítanie a odčítanie ako vzájomne opačné operácie

poistenie.	Vysvetliť podstatu rizika a jeho typy	
2. Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením.	Vysvetliť, prečo sa ľudia potrebujú poistiť. Na jednoduchých príkladoch ukázať, ako poistenie funguje.	ETV4 – Iniciatíva pri ovplyvňovaní vlastného regiónu
3. Charakterizovať komerčné poistenie.	Nenachádza sa na úrovni 1.	Nenachádza sa na úrovni 1.

2. Zapracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti do školského vzdelávacieho programu pre druhý stupeň základnej školy

Učitelia programu Viac ako peniaze využívajú pre prácu so svojimi žiakmi online učebnicu, ktorej obsah je spracovaný v súlade s témami Národného štandardu finančnej gramotnosti. Program Viac ako peniaze plne pokrýva obsah NŠFG na úrovni 1 a 2, preto v nasledovnom nie je uvádzaný.

Téma 1: Finančná zodpovednosť spotrebiteľov		
Celková kompetencia: Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov v osobných financiách.		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 2	Predmet, ročník (5.-9.), téma
1. Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach.	Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných údajov. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných údajov. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzaniu konfliktom (finančná inštitúcia, klient).	INF8 – Informačná spoločnosť – počítačová kriminalita ETV8 - Vlastníctvo a peniaze ako prostriedok a ako cieľ MAT7 – Percentá
2.	Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov	SJL5 – Názor, diskusia, debata, argument

Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov.	vrátane práva na reklamáciu. Uviest' príklady klamlivých a zavádzajúcich obchodných praktík. Uviest' príklady falšovaných tovarov (fejkov).	MAT6 – Počtové výkony s desatinnými číslami GEG7 – Hospodárstvo Ázie MAT8 – Riešenie lineárnych rovníc – slovné úlohy ako propedeutika OBN9 – Spotrebiteľ ETV8 – Ekonomické cnosti
3. Vysvetliť spôsob regulácie a dohľadu nad finančnými trhmi.	Vysvetliť význam ochrany vkladov v SR. Vysvetliť rozdiel medzi bankovými a nebankovými subjektmi.	OBN9 – Banky a sporiteľne
4. Posúdiť význam boja proti korupcii, podvodom, ochrany proti praniu špinavých peňazí.	Identifikovať korupčné správanie. Identifikovať podvodné správanie. Uviest' príklady zneužívania verejných zdrojov.	MAT7 – Grafické znázorňovanie závislostí GEG8 – Európska únia OBN8 – Trestné právo

<i>Téma 2:</i> Plánovanie, príjem a práca		
<i>Celková kompetencia:</i> Vyhodnotenie vzťahu práce a osobného príjmu. Organizovanie osobných financií a používanie rozpočtu na riadenie toku peňazí		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 2	Predmet, ročník (5.-9.), téma
1.	Vysvetliť pojem mzda (hrubá, čistá).	MAT8 – Celé čísla

Identifikovať zdroje osobných príjmov	Charakterizovať príjem z podnikateľskej činnosti.	MAT8 – pravdepodobnosť a štatistika
2. Vypracovať finančný plán	Vysvetliť prvky osobného rozpočtu (pravidelné a nepravidelné príjmy, výdavky a úspory). Zostaviť rozpočet domácnosti. Zostaviť jednoduchý podnikateľský zámer a rozpočet malého podniku – fyzickej osoby. Charakterizovať typy rozpočtov (vyrovnaný, schodkový, prebytkový) na úrovni rodiny.	OBN9 – Súkromná spotreba OBN9 – Strata a zisk podniku
3. Vysvetliť daňový a odvodový systém	Uviesť príklady, ako štát využíva príjmy z daní.	
4. Zhrnúť právne formy podnikania a základné predpisy pre oblasť podnikania	Vysvetliť podstatu a význam podnikania na príkladoch podnikateľských subjektov v praxi. Navrhnuť vlastný projekt a individuálne aj tímovo pracovať na jeho realizácii.	INF8 – Excel OBN9 – Výrobný proces, ľudské zdroje. Základné formy podnikania, podnik, formy podniku, produktivita práce, konkurencieschopnosť

Téma 3:

Rozhodovanie a hospodárenie spotrebiteľov

Celková kompetencia:

Porozumenie a orientovanie sa v zabezpečovaní životných potrieb jednotlivca a rodiny

Čiastková kompetencia:	Úroveň 2	Predmet, ročník (5.-9.), téma

<p>1. Poznať a zosúladiť osobné, rodinné, spoločenské potreby.</p>	<p>Vysvetliť, kedy sporiť a kedy si požičiavať (rozdiel medzi úsporami a pôžičkou). Vysvetliť na konkrétnych príkladoch funkciu peňazí ako prostriedku na zabezpečenie životných potrieb.</p>	<p>GEG7 - Obyvateľstvo Afriky MAT 7 – Kombinatorika OBN9 – Banky a sporiteľne</p>
<p>2. Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.</p>	<p>Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností a zhodnotiť ich dôsledky. Opísať základné typy bankových produktov.</p>	<p>OBN9 – Verejná a súkromná spotreba ETV8 – Ekonomické hodnoty a etika.</p>
<p>3. Uplatniť spotrebiteľské zručnosti pri zodpovednom rozhodovaní o nákupe.</p>	<p>Opísať spôsob rozhodovania pri sporení a investovaní finančných prostriedkov. Rozlíšiť pozitívne a negatívne vplyvy reklamy na spotrebiteľa.</p>	<p>INF6 – komunikácia prostredníctvom IKT – vyhľadávanie informácii MAT7 – Percentá – slovné úlohy INF8 – Excel ETV 8 - Ekonomické hodnoty a etika: Reklama - jej ciele a metódy.</p>
<p>4. Popísať používanie rôznych metód platenia.</p>	<p>Opísať moderné spôsoby platenia. Rozlíšiť platobné karty podľa funkcie (debetné, kreditné). Opísať spôsoby platenia v tuzemskej a zahraničnej mene. Porozumieť prepočtu meny (napríklad českých korún na Euro a naopak).</p>	<p>MAT6 – Počtové výkony s desatinnými číslami – slovné úlohy GEG8 – Švajčiarsko OBN9 – Banky, funkcie peňazí</p>

Téma 4: Úver a dlh		
Celková kompetencia: Udržanie výhodnosti, požičiavanie za priaznivých podmienok a zvládanie dlhu		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 2	Predmet, ročník (5.-9.), téma
1. Identifikovať riziká, prínosy a náklady jednotlivých typov úverov.	Zhodnotiť výhody a nevýhody využívania úveru vrátane používania kreditnej karty. Aplikovať na príkladoch jednoduché úročenie. Analyzovať možnosti získavania finančných prostriedkov cez bankové a nebankové subjekty a dôvody a riziká nákupov na úver.	SJL7 – komunikácia MAT6 – Počtové výkony s desatinnými číslami MAT8 – Percentá –jednoduché úročenie OBN 9 – Banky, finančné inštitúcie
2. Mať základné informácie o jednotlivých druhoch spotrebiteľských úverov.	Uviesť príklady spotrebiteľských úverov a ich poskytovateľov. Vysvetliť systém ochrany spotrebiteľa pri úveroch spotrebiteľom..	
3. Zhodnotiť možnosti, ako sa vyhnúť problémom so zadlžením (predĺžením) alebo ako ich zvládnuť.	Uviesť príklady legálnych a nelegálnych postupov pri vymáhaní dlhov. Zhodnotiť význam úverovej histórie a budovanie pozitívnej úverovej histórie.	GEG8 – EÚ, Španielsko, Grécko

<p>Téma 5: Sporenie a investovanie</p>		
<p>Celková kompetencia: Aplikácia rôznych investičných stratégií, ktoré sú v súlade s osobnými cieľmi</p>		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 2	Predmet, ročník (5.-9.), téma
1. Vysvetliť, ako sporenie prispieva k finančnej prosperite	Vysvetliť hodnotu a význam „núdzového fondu“. Opísať pozitívne a negatívne stránky sporenia na krátkodobé a strednodobé ciele.	SJL6 – Argument, diskusný príspevok MAT8 – Počtové výkony s celými číslami OBN9 - Sporenie
2. Zhodnotiť investičné alternatívy.	Uviesť príklad investície, ktorá umožňuje rýchly a jednoduchý prístup k finančným prostriedkom. Uviesť možnosti využitia voľných finančných prostriedkov (sporenie, produkty so štátnym príspevkom, nehnuteľnosti). Zdôvodniť výber zvoleného produktu pre investovanie voľných finančných prostriedkov.	MAT7 – Percentá INF8 – Excel ETV 8 – Vlastníctvo a peniaze ako prostriedok a ako cieľ

Téma 6: Riadenie rizika a poistenie		
Celková kompetencia: Používanie primeraných stratégií riadenia rizík		
Čiastková kompetencia:	Úroveň 2	Predmet, ročník (5.-9.), téma
1. Vysvetliť pojem riziko a pojem poistenie.	Opísať spôsoby, akými sa dajú znížiť rôzne druhy rizík alebo ako sa im dá úplne vyhnúť. Vysvetliť podstatu a význam poistenia. Uviesť základné druhy poistenia (životné a neživotné).	MAT8 – Pravdepodobnosť a štatistika OBN9 - Poisťovne
2. Charakterizovať verejné poistenie a vysvetliť rozdiel medzi verejným a súkromným (komerčným) poistením.	Vysvetliť základný účel verejného poistenia. Charakterizovať zdravotné poistenie, sociálne poistenie a v rámci neho predovšetkým nemocenské poistenie, dôchodkové poistenie, úrazové poistenie a poistenie v nezamestnanosti.	MAT8 – Lineárne rovnice – propedeutika riešenia
3. Charakterizovať komerčné poistenie.	Rozoznať hlavné typy poistenia motorových vozidiel. Vysvetliť rozdiel medzi poistením nehnuteľnosti (bytu, resp. domu) a poistením domácnosti (zariadenia).	SJL5 – Plagát, Inzerát. Reklama

Zpracovanie a aplikácia tém finančnej gramotnosti do školského vzdelávacieho programu boli prerokované na zasadnutiach predmetových komisií a metodického združenia v mesiaci august 2017 a schválené Pedagogickou radou dňa 18. 9. 2017

V Kočovciach 18. septembra 2017

Mgr. Janka Krajčiová
riaditeľka ZŠ s MŠ Kočovce